

Фашизам антифашиста

Предговор шекстиу

У овој књизи су сакупљени неки од најзначајнијих текстова Пјер Паола Пазолинија који се односе на фашизам и постепене преображаје фашизма у политици, култури и лингвистици. Написани су у периоду од септембра 1962. до фебруара 1975. Појмом „фашизам“ Пазолини именује како традиционални и „археолошки“¹ фашизам из двадесетих година двадесетог века тако и „наводни и артифицијелни“, који се јавља у одређеним круговима младих седамдесетих година, све до тога да препознаје нови фашизам, везује га за „превласт моћи“ и сматра типичним за потрошачко друштво, сматрајући да тај фашизам може много дубље да измени земљу него што је то успело Мусолинијевом ре-

жиму. Овај фашизам у стопу прати фашизам „као нормалност, као кодификацију (...) брутално егоистичког темеља једног друштва“ које се сматра антифашистичким док је у суштини само саучесник „артифицијелној манипулацији идеје помоћу које неокapитализам у том тренутку успоставља нову власт“. Четрдесет година касније, ова размишљања задржавају нетакнуту сву своју критичку снагу и описну моћ, пружајући могућност да се посматрају, иако *сажејто*, многа од најдубљих обележја данашње Италије.

Од осам представљених одломака, шест одломака је издвојено из есеја *Гусарски сѝиси*. Сви ови текстови су се појавили у новинама „Коријере дела сера / *Corriere della Sera*“, осим отвореног писма упућеног Италу Калвину, први пут објављеног у листу „Паезе сера / *Paese sera*“, и интервјуа који је дат Масиму Фѝинију, а односио се на филм *Фашиста* Ника Налдинија². Рецензија овог филма, која је претходила интервјуу, била је објављена у дневним новинама „Ил Месађеро/ *Il Messaggero*“ 1974. године. Текст којим започиње ова збирка, био је, међутим, објављен дванаест година раније у часопису „Вие нуове / *Vie nuove*“. У његовим завршним реченицама наслућује се идеја да се напише „епиграм којим честита грађанским непријатељима синове фа-

шисте“ што ће се касније појавити – готово дословно – у песми Човек из Бандунџа.

Наслов *Фашизам анџифашиста* је коришћен у Гусарским списима за чланак оригинално објављен у „Коријере дела сера“ као *Отворимо расправу о случају Панела*.

Присила потрошачке моћи

Поџвор

Урођени смо у време, не разумевајући га. Знакови времена су свуда око нас али их не уочавамо. Ретки их препознају.

На пристајући на удобно одустајање од размишљања, Пазолини је проникао у оно што се тек уобличавало а што је, у међувремену, постало владајући друштвени и политички образац. Толико свепрожимајући да га више и не разазнајемо као таквог. Постао је саморазумљиво животно окружење, неспорно и неоспориво.

То је завршница тоталитаризма који Пазолини разобличава кроз текстове окупљене у књизи Фашизам антифашиста.

Пазолини разоткрива фашизам који се прикрива борбом против пораженог и историјски

превазиђеног фашизма једног Мусолинија који је постао археолошка чињеница.

Тај нови фашизам се заодева у рухо напретка и потрошње. Све изједначава: и људе, и политичке опције. Поништава регионалне, националне и културне разлике. Политички противници деле исте, потрошачке вредности:

Социјални контексти се променио у смислу да се екстремно уједначио. Матрица која генерише све Италијане је од сада истиа. Нема више значајне разлике – осим политичког избора који је још увиђеног обрасца који треба поједини машући рукама – између било које италијанској грађанина фашисте и било које италијанској грађанина антифашисте. Они су културолошки, психолошки и, оно што је најзначајивије, физички међусобно замењиви. У свакодневном понашању, по мимици, по изгледу, нема ничега што разликује – понављам осим по политичком избору или политичкој активности – једној фашисти од антифашисте (средњих година или младој, они старији су, у том смислу, још и моли да се међусобно разликују). Ово се односи на фашисте и антифашисте средњих слојева. Када је реч о екстремистима, уједначавање је још радикалније.

Фашизам антифашиста је успео оно што фашистички фашизам није: да људе преобрази

изнутра. Фашистички их је покретао и покоравао споља.

Ојазисо сам дакле „својим чулима“ како је ирисила иоирошачке моћи иреобликовала и деформисала свесџ ииалијанској народа све до нејоирављиве деџрадаџије. То се није дојодило иоком фашистичкој фашизма, иериода у ком се људско ионашање одвојило од савесџи. Узалудно је „иооалииарна“ моћ ионављала и намеџала своје моделе ионашања, свесџ ио није ирихваиџала. Фашистички модели су били само „маске“ које се сџаве и скину.

Пазолини Мусолинијев фашизам смешта у контекст преласка из доба хлеба, доба насушних потреба, у индустријско доба. Антифашистички фашизам припада добу напретка, добу све веће производње све већег броја све сувишнијих предмета. И све махнитије потрошње.

И тероризам Оловних година Пазолини препознаје као варку владајућих структура (Моћи коју доследно пише великим почетним словом) да ужасом забашури оно што заиста збива и страхом паралише читаво друштво. Да је Моћ заиста хтела да порази тероризам, то би се и догодило. Није јер јој је тероризам био потребан.

Пазолини указује и на историјско несналажење комунистичке партије Италије под Берлингуеровим вођством.

Анализира и преображаје Демохрићана, кроз три фазе: пре нестанка свитаца (континуитет између фашистичког фашизма и демохришћанског фашизма), током нестанка свитаца и по нестанку свитаца када: „Вредности“ некадашње сељачкој и прејкајичкој алијанси света, прво национализоване, а потом фалсификоване, одједном више нису биле важне. Црква, отаџбина, породица, послушност, штедња, моралност, нису имале више никакву вредност. Нису могле да послуже ни као лажне.

Фашистички фашизам је, једним својим делом, био покрет гладних („Гладни а фашисти“). Фашизам антифашиста је фашизам преситих а незајажљивих.

Пазолини не претендује на научну објективност. Утолико је истинитији.

Пошто сам писац и пишем полемике, или бар дискутујем са групом писцима, дозвољено ми је да дам једну дефиницију појеско-лијерарној карактера феномена која се јавио у Италији пре десетак година. То ће послужити да се поједностави и скрати наш разговор (а вероватно ће се и боље разумети).

Пазолинијеве формулације су бритке, набијене, сажете. Изазовно парадоксалне и оксиморонске какав је и сам назив књиге.

Полемички конекст их додатно заоштрава, чинећи текстове веома динамичним.

Писани са страхћу, читају се са узбуђењем.

Јавности у Србији Пазолини је најпознатији као филмски режисер упечатљивог израза и огромне снаге, у мањој мери као књижевни стваралац.

Ова књига српском читаоцу открива Пазолинија као политичког мислиоца, кадрог да оштрином запажања раздере идеолошке велове и допре до непатворене стварности.

Кроз Италију свог времена, Пазолини нам предочава наше доба и нас саме.

Пазолини је морао бити уклоњен, таква је судбина оних који се одваже на више него што је дозвољено.

Дејан Симоновић